

MÁLTEIGURIN

Kvøða til Málteigin við hugleiðingum um føroyskt mál og støðu tess

Omma mín, sum var sera vitug, plagdi onkuntið at siga við okkum óvitar, at ein ongantið skuldi rósa sær sjálvum. Hini skuldu rósa tær. Minnst aftur á famu óvitaárini, tá tú sum piltur plagdi at spæla saman við javnaldrar tinar, hvussu omma eygleiddi okkum, meðan vit spældu úti. Ongantið legði hon lag í at leggja seg uppí, ella hevði st at okkum tá vit sum óvitar spældu saman, ella tá vit deildust. Tá eg einsamallur plagdi at fara út at vitja omma, kundi hon finna uppá at rætta meg, um okkurt orð kom skeivt fyri. Og eg hevði fulla virðing fyri tí, hon segði. Men altíð fyrst læt hon meg tosa meg lidna. Tá eg so var liðugur, tástani kom hon við sínum svári. »**Tí soleiðis søgdu tey gomlu**« plagdi hon jättandi at siga. Tú lýddi á trúgvur sum trøllbi, meðan tú sat undir tí, sum tey gomlu søgdu. Tók ímóti og jättaði! Meg minnst serliga, hvussu góður málburður hennar var, sum hon hevði arvað frá ættarbondum sínum í Skálavík. Og hon tosaði sít eigna bygdamáli. Og øll tey góðu og hollu ráð, eg fekk frá omma, havi eg lagt mær væl í geyma.

Tá ið eg gekk at lesa hjá omma, minnst eg, at hon altíð segði K og H (sagt ká og há, men ongantið segði hon ká og há).

Hon varðveitti bygdaframburðurin.

Sum nevnt, eitt av hesum góðu ráðum var, at eingin skuldi rósa sær sjálvum. Men nú eg hugsi um tað, sum omma mín fortaldi mær, havi eg nú hug til at veita øðrum rós. Tankar mínir fara beina kós flúgvandi út á blaðhúsið, Tíðindablaðið Sosialin, har blaðið ótrúytliga hevur verið so beinasamt á latíð prentað Málteigin, sum framvegis er ein fastur táttur í blaðnum. Og tað eri eg sera takksamur fyri!

Málspurningar yvirhøvur, sum staðið hava á prenti í Sosialinum hava verið mærlig lesara at miklum gagni. Og tað eigur blaðið uppiborið rós og størstu tøkkin fyri. Og eg ivist onga løtu í, hvussu mangan hentur og hollur í ráðum Málteigurin eisini hevur verið og er ímóti øðrum lesarum. Og trúliga kunnu vit fegnast um at blaðið kemur út heilar fimm ferðir um vikuna. Men uttan døgnaða starvsfólkaleiðslu, ivist eg onga løtu, at blaðnum hevði verið lív lagað. Tí kunnu øll vera púra samd við meg um. Takkað veri eisini øllum teimum, sum trúliga vitja blaðið og skriva til Málteigin samstundis sum tey eru við til at gera teigin áhugaverdan.

Svenningi Tausen, málmanni, veiti eg mína bestu tøk, sum varisliga og hegnisliga, við síni kónu hond, skrivaði tá í blaðið. Honum hava vit avbera nógv at takka fyri!

Evnini í Málteiginum hava sum heild altíð verið sera áhugaverd at lesið. Men eg haldi tað eisini ræður um at finna eitt lætt og gott tema at kjakast um, sum viðkoma øllum, og sum ikki skal forða fyri at gera tað áhugavert hjá lesarum at taka lut í gerandisspurningum. Men tó tað eisini umráðandi, at hævundurin ella greinskrivarin eigur at duga at gera evnið áhugavert og avmarkandi fyri lesaran. Ein spurningur kundi verið at kanna eftir, hvussu nógv lesa Málteigin. Um hetta varð gjørt, kundi ein ávisur statistikur verið gjørdur. Spurnarbløð kundi verið send út til t.d. miðnámsskúlarnar, um hvussu nógv lesa Málteigin? Hvat kundi verið øðrvísi og so framvegis? Ella hvat næmingar halda um tað føroyska málið í fjølmiðlunum og lýsingum annars?

Flestu lesarar, sum eg havi skift orð við, sakna t.d. fyrbrigdi í gomlu bygdamálunum, serliga framburðinum í føroyskum máli soleiðis sum tað varð tosað upp gjøgnum tíðirnar. Hetta kundi verið ein spurningur um t.d., hvussu málstøðan er í dag í okkara grannalondum sammett við okkara nútáðarmál? Aðrir hava eisini gjørt vart við seg í fjølmiðlunum, at orðingin í sjónvarpslýsingum þrívur ábøtur.

Tó haldi eg tað vera umráðandi at royna at gera evnið einfalt hjá tí, sum lesur. Bara um. t.d. dentur varð lagdur á málfrøðiliga greiningina í føroyskum máli, vænti eg, at evnið hevði verið ov turrisligt og torgreitt hjá lesarum, sum kanska einans hevði þrýkilað. Men flestu lesarum dáma væl at fáa kunnleika og innlit í mállærana, sum er ein veikleiki hjá nógvum. Men heldur eigur at fara varisliga fram og avmarka evnið, so at tað verður so lætt sum gjørligt at skilja hjá tí, sum hevur áhugað at lesa Málteigin.

Fjølmiðlarnir eiga ein týðandi leiklut, tí teir eru alla tíðina við til at ávrika málið nógv, tí krevur tað at standa saman og vera góður við okkara móðurmál. Fólk, sum hava kendu val at vera góð við sít eigna bygdamáli, eiga ikki at fírnast eigna framburðin í teimum ymsu bygdaþássunum. Og týðningarmikið og

mennandi fyri málið er, at framburðurin verður varðveittur. Føroyskt mál er ríkt og mong eru góðu orðini komin av eldstaðnum, sum komandi ættarlið er ókennandi við. Vit eru bara ov smáðin til at nýta henda ríka, ómissandi arv, har orðfeingið í máli okkara ikki trýtur.

Í nútíðarmáli okkara í dag ávirkar málsliga rákið uttanlands okkum sera nógv, har yðjanin av tøkniligum, ósmæðnum orðum frá ókendum boripallum floyma inn yvir land okkara. Hóast vit ikki eiga føroysk orð og hugtøk at seta í staðin, er at vónað og væntað, at okkara politikarar fíggarliga veita stuðul til orðabókaarbeiðið. Tørvurin er stóur. Sum eitt hugskot mæli eg til, at ein orðabókabókastovnur verður settur á stovn, t.d. á Føroyamálsdeildini. Hetta hevði so kunnað gjørt tað møgult hjá okkara kærur málfrøðingum - við hjálp frá málkønnum fólk - at farið til verka. Men politikarar mega geva sær far um at nógvur peningur skal til samstundis sum at fleiri fólk eiga at verða sett til at taka sær av orðabókaarbeiðinum. Hølistrupulleikar eru á Føroyamálsdeil í dag, so neyðugt er við einari útygging. Men tey, sum fáast við orðabókaarbeiðið á Føroyamálsdeildini eiga eisini at gera vart við hesi viðurskipti. Ábyrgdina eiga øll, sum eru góð við málið, og tí kunnu vit ikki lástast um vón. Nevnst kann, at vit sleppa ikki inn í franskt mál, týskt mál, spansk mál, ítalskt mál og so fr. Dentur eigur eisini at verða lagdur á eitt specialiserað orðabókaarbeiðið t.e., at fáa tekniskar orðabækur av slíkum slag, sum gagna teimum, sum starvast í oljувиннuni. T.d. táttu vit eisini at havt orðabækur innan læknaføði, lögfrøði, sálárføði og tónleik og so fr.

Vit mega bert ásanna, at fremmandi orð eiga at fáa føroyskan búna. Lat hetta verða gjørt í sátt og semju. Latíð okkum tosað okkum til sættis, so at tað í roynd og veru spyrst nakað skilagott burður. Ver teiskur og bjartskýgdur, men ongantið falla í fátt! Vit eiga tí at semjast betur, og ikki fara at stríðast og togast hvør ímóti øðrum sum við málinum um Kirkjubómúrinn, sum nú er komið undan kjararvørrinum, har menn eru ósamdir um, hvat hvør eigur hvat. Tørvurin er mikil. Tað er ikki dagur, at tú ikki kagar igjøgnum bløðini og sær eina villu fyri og aðra eftir. At ávirkarin er stór uttanlands, er einki at taka seg afturúr.

Fróðskaparsetrið eigur stóra tøk fyri at hava skipað fyri almennum málseidum, bæði í enskum, íslenskum og í føroyskum máli. Teirra partur liggur ikki eftir. At ein fjølmiðlaskúli hevði verið settur á stovn í Havn hevði verið mikið besta uppskott. Tað hevði bót mikið um málansarnar og verið fjølmiðlafólki at miklum gagni.

At triva í málreglurnar av og á er altíð ein góður tanki. Orðafar ger tað ótrúytliga! Vóru ongar málreglur evnaðar, hevði tað verið sum við bilferðsluni á Aarvegnum, at skjóttur ruðleiki hevði valdað. Men tað hevði heldur ikki borið til við framtíðini í huga. Tá vænti eg, at onkur skjótt hevði verið varugur við, at ikki alt hevði verið í lagi.

Haldi annars - nú so nógv er at triva í - at **Málhornið**, sum stendur í Viðskeranum í Dimmalætting, sum skilamaðurin, Tórður Jóansson, leggur til rættis, er ein sera áhugaverdur teigur at lesa. Málið er lætt, og evnið er áhugavert. Men hóast innihaldið **Málhorninum** leitar meir aftur til málrøtur, ella sum søguligt baksýnið, har vanligi læar borið fram síni sjónarmið, er harafturímóti **Málteigurin** meir demokratiska skipaður, tí lesarin fær høvi at koma við sínum málspurningum har. Men dentur eigur eisini at verða lagdur á aktuellar málspurningar.

At enda fari eg at ynskja Sosialinum tillukku og góða eyndu við blaðnum, sum nú eisini er á Internetinum. Hetta er eitt frálíkt tiltak. Hetta er eitt bragd, tit hava gjørt. Tað sigur okkum ikki so lítið um, at tit á Sosialinum enn eina ferð hava prógvað, hóast vána-ligar tíðir, at tað sanniliga ber til at gera blaðið til eitt gott og uppafur betri blað til brúkararnar. Hóast útviklingurin í dag er bara so heilt ótrúligur, at ein næstan íki megnar at fylgja við, so ivist eg onga løtu í, at lesarin fer at taka væl undir við hesum frálíka alternativ. Tað verður lættari at koma í samband við blaðið igjøgnum Internetið. Hóast mær persónliga dámar væl betur at fáa blaðið í hondina, enn at lesa **Málteigin** á Internetinum, ivist eg onga løtu í, at Internetið verður framtíðin. Lesarin hevur møguleika beinleiðis gjøgnum telduna at skriva til **Málteigin**.

Og sjálvandi kanst tú eisini lesa **Málteigin** á Internetinum.

Tiltøk

Meinigheitshúsið í Havn

Missionsvikan '98 heldur fram í kvøld kl. 20 við serstøkum ungdomskvøldi við Bergur D. Joensen. Bólkurin I Am syngur. Dram.

Fríggjadagin talar Niels J. Nielsen. Manskórið syngur.

Samkoman Immanuel Fríggjakvøldið kl. 21: Ungdomsfundur. 12 ár og eldri eru vælkomin.

Rhema á Hálsi Sunnudagin kl. 17 møti og sunnudagsskúli.

Bíðið verður fyri sjúkum. Øll eru vælkomin.

Frelsunarherurin, Tórshavn

í kvøld kl. 20: Heimaforbundið. Allar kvinnur kunnu vera við.

Hoyvíkar skúli

Sunnudag kl. 14.00: Sunnudagsskúli.

Sunnukvøldið kl. 18.00: Møti við Tórbjørn & Co.

Oasan

Bønarmøti verður mána-kvøldið kl. 20.00, lovsangs- og bønarmøti. Øll eru vælkomin.

KFUM & KFUK

Fríggjakvøldið 30. jan verður opið hús í KFUM. Børn undir 13 ár kl. 19-21. Ung yvir 13 ár kl. 19-01.

Eldrasamkoma verður mánadagin kl. 15 í KFUK v/ Sana Joensen. Evni: Frásagnir.

4. grein (eldri) KFUK (skótar) koma saman í KFUK mánakvøldið kl. 19.30.

Øll eru vælkomin til okkara tiltøk og fundir.

Frá Lívsins Orð

Møti verður mikukvøldið kl. 20. Barnamøtið leygdagin kl. 17. Møti sunnu-morgunin kl. 10.30.

Keldan í Skálafirði

Fríggjakvøldið kl. 21: Bøn og breyðbróting.

Leygarkvøldið kl. 21: Opið hús v/ Helga Abrahamson.

Sunnudagin kl. 17: Møti v/ fríum vitnisburðum.

Sunnudagin kl. 17: Barnamøti.

Norðoya

Vistarheim Niels Pauli Danielsen hevur gudstænastu á Norðoya Vistarheimi hóskvøldið 29. januar kl. 19.30.

Hvalvíkar

Missionshús Missionsvikan heldur fram í kvøld kl. 20. Hassi Johannesen og Hansina Johannesen syngja og enda.

Øll eru hjartaliga vælkomin.

Missionshúsið

á Tvøroyri Vikuskiðsfundur verða fríggja- og leygarkvøldið kl. 20 v/ Niklas Mikkelsen og Petur Jacobsen.

Sunnudagin kl. 14 verður sunnudagsskúli. Sunnu-kvøldið kl. 18 verður møti v/ Niklas Mikkelsen og Petur Jacobsen.

Samkoman Sion,

Vágur Sunnudag: Morgunmøti kl. 11.00. Evangeliskt møti kl. 18.00.

Telefonandaktin svarar á 73777.

Al Anon, Tórshavn

Fundur fyri avvarðandi av alkoholikarum eru hvørt týskvøld og hvørt hóskvøld kl. 21 í Tórsgøtu 5 (inn-gangur vestanfyri).

Losjan í Havn

Fríggjadagin kl. 15 hittast tilkomin og eldri til hugna.

Santa Jørun's Gildi,

Tórshavn Gildisfundur verður mánakvøldið 2. febr. kl. 19.30.

Mentunna caféin

Álabogin Bøgøta 3, Klaksvík Hóskvøldið 29. jan. verður filippinsk kvøld. Bordreitt verður við filippinskum døgurða, myndir frá Filippinum verða vistar og greitt verður frá landinum.

A skránni verður eisini filippinskur tónleikur og framsýndir verða lutir úr oyggjnum. Opið verður frá kl. 19.30. Tiltakið kostar 40 kr, sum umfatar bæði døgurðan og kaffi/te.

Øll eru hjartaliga vælkomin.

Amnesty International Føroya deild

Skrivstovan er opin: Týsdag kl. 8.30-12.30 Hósdag kl. 8.30-16.30

Deyvafelag Føroya

Skrivstovan er opin mánadag til hósdag frá kl. 8.00 til kl. 15.00.

Tlf. 1.7597, skrivitlf. 1.6929 fax 1.3609 og teldupostadr. deaf_fo@post.olivant.fo

Javni

N. Finsensgøta 32 Skrivstovan er opin: Mikudag kl. 14-16, hósdag kl. 14-17 og fríggjadag kl. 14-16.

Tilhaldið er opið 1. fríggjadag í hvørjum mánaði kl. 14.30-16.30.

Epileptikarafelag Føroya

Postadr.: MBF-húsið, Íslandsvegur 10 C. Felagið hevur ikki fasta skrivstovu-tíð, men samband við felagið fæst á tlf. 13978, Randfríð Sørensen, ella tlf. 19793, Mari Johannesen.